

Pár szövegről...

Góg és Magóg fia vagyok én... (1905)

Az [első sor](#) hivatkozása Góg és Magóg népére előfordult már korábbi cikkében (*Bilek*, Nagyvárad Napló, 1903), és valamennyi szimbólum (Verecke, Dévény, Pusztaszer) megtalálható prózai írásaiban. A négyszakasos verset talán túlságosan is megterheli a jelképes értelmű tulajdonnevek halmozása, mivel jelentésük korántsem magától értetődő (nem volt az a megírás időpontjában sem). Például Vazul szerepeltetése külön gondot jelentett az értelmezőknek: hogyan képviselheti a pogány lázadó az újat - érveltek -, mikor Szent István király ellen lázadt, akinek a magyarság fennmaradását köszönheti? De Adyt nem a történelmi szerep érdekelte, hanem a XX. század eleji következményei. A Szent Istvánra hivatkozó állam és egyház rendíthetetlennek látszó, elnyomó hatalmával szemben önmagát is pogány - az ősi, romlatlan magyarságot képviselő - lázadónak érezte.

A vers programot ad, mégsem kiáltványszerű, mert a költői magatartást állítja előtérbe. Egyszerre [kihívó, támadó, küldetésében bizonyos](#) és ugyanakkor a küldetés sikerében nem bízó: a „hiába” és a „mégis” meghatározó szavai a versnek. Király István találóan nevezte e költői magatartást „*mégis-morál*”-nak. A küzdésvágy és a reménytelenségérzet kettőssége állandó és alapvető élménye Ady költészetének. De a hangsúly hol az egyikre, hol a másikra esik. A [Góg és Magóg fia vagyok én...](#) esetében a roppant akadályok csak növelik a költői én elszántságát; nemcsak a szerep, a küzdelem látszik elrendeltnek, hanem a küldetés végső sikere is („*mégis győztes*” a dal).

A muszáj Herkules (1908)

Mitikus arányok jellemzik a szereplőket is, az időbeli kereteket is: „*Dóltömre Tökmag Jankók lesnek... / S meg kell maradnom Herkulesnek*”, illetve „*S késik az álom s a halálom... / Így nem fogok sohse meghalni*”. A [cím](#) különös jelzője kényszerűséget jelez. Nemcsak a herkulesi nagyság és a hígfejű kicsinység, a költői én és a „*sok senki*” között feszül ironikusra hangolt ellentét, hanem magán az énen belül is: kötelesség küzd hajlammal - „*Szeretném már magam utálni, / De, istenem, ők is utálnak: / Nem szabad, nem lehet megállni.*” A harc tehát kényszerű, s hiába van terhére, része a szuverén személyiségnek. (A „*muszáj*” Ady szövegeiben többnyire rosszálló értelemben szerepel. *Petőfi nem alkuzik* című írásában (1910) éppen abban látja a nagy előd egyik legvonzóbb tulajdonságát, hogy „*mértéktelen volt az utálata a muszáj-szelidekhez*”.)

Magyar jakobinus dala (1908)

Ady forradalmi verseinek és általában politikai költészetének jelentőségét elsőként (és máig tartó érvénnyel) a nagyszerű barát és harcostárs, a *Huszádik Század* és a magyar polgári radikális mozgalom vezéregyénisége, Jászi Oszkár (1875-1957) [határozta meg](#). „*Valódi paraszti és valódi proletárérzelmek viharzottak itt fel a grófok, uzsorások és kitarottjaik ellen - írta Jászi 1914-ben - . Az igazi forradalom szele süvöltött itt, nagy, szent, zsoldáros komolysággal... De Petőfin is túlmegy... amikor fölfedezi t'nemzetiségi t' mostohatestvéreinket*”. Az utolsó mondat a hivatalos magyar politika neuralgikus pontjára mutatott rá: a nemzetiségeket az államalkotó, „uralkodó” nemzet fölényével, sőt birodalmi öntudattal kezelte, pontosabban kezelte le.

Ady kivételes politikai érzékét bizonyítja, hogy a nemzeti vakság, a birodalmi szédelés korában összefogást hirdetett az elnyomott nemzetiségekkel: „*Mikor fogunk már összefogni? / Mikor mondunk már egy nagyot, / Mi, elnyomottak, összetörtek, / Magyarok és nem-magyarok?*” A [Magyar jakobinus dala](#) - mint azt a címben szereplő, a nagy francia forradalom óta a radikális és következetes baloldali politikát jelölő jakobinus nézőpont is jelzi - egyszerre sorolható a magyarság-versek és a forradalmi költemények közé: a hivatalos magyar nemzetiség-politika gyökeres megváltoztatása nem volt elképzelhető egy forradalommal felérő fordulat nélkül.

Ugyanakkor a cél éppen a magyarság nemzeti megújulása, társadalmi-kulturális fölemelése. Ezt remélte Ady elérni a forradalommal; mint [Az új Kisértet](#) című versében (1910) írta (a cím a *Kommunista kiáltvány* híressé vált első mondatát idézi): „Ezt az egyetlen Kisértetet / Nem tudom könnyen elhessenteni: / Magyar vagyok s keserű sorssal, / De édes daccal harsogom, hogy / Ez: van s nincs itt más semmi.”

Adynak nemcsak az országot vezető rétegektől kellett elvitatnia a nemzeti ügy képviselét, hanem meg kellett küzdenie azzal a munkásmozgalomban széles körben elterjedt szemlélettel is, amely a nemzet érdekeit lebecsülte: „Miközben lerombolta a kiskirályok, a szolgabírák és az uzsorások hazának csúfolt érdekszövetkezetét - [írta](#) róla Jászi -, nagyszerűen káprázatos látomásokkal újraalkotta a munkások, a parasztok, a dolgos emberek hazáját. Ha a magyar forradalom ma nem toporzékol tehetetlen dühvel a kizsákmányoló haza ellen, ha kezdjük érezni e földnek melegét és a benne szunnyadó csírák vigasztalásos fakadását, ha nem a haza ellen, hanem a haza megváltásáért küzd a kitagadottak serege: azt elsősorban ennek a kevély magyar nemzetrombolónak köszönjük.”